

Predikan

Trettondedag jul 2013

Psalmer: 434, 641:7, 128, 130, 132

Pär-Magnus Möller

I dag samlas vi inför den fullbordade julkrubban. Det är en märklig samling människor som står inför Jesus.

Närmast krubban står förstas Josef och Maria – Maria som kommit ur enkla förhållanden, trolovad med Josef, mänskligt sett dömt till ett oansenligt liv i en undanskymd del av världen. Nu var hon Gudaföderska – en kvinna som alla slakten framöver skulle prisa salig.

Vi ser Herdarna, som fortfarande uppskakade av änglauppenbarelsen för en stund sedan, nog inte begriper vad det är de står och ser på. Vad är det för märkligt med detta barn? Jag undrar om de senare i livet kopplade ihop nattens upplevelser med vad som hände 30 år senare på Golgota kors?

Så har vi de märkliga männen från fjärran land – stjärnskådare, mager eller kungar – vi vet inte. Vi vet inte heller hur många de egentligen var – det kan varit ett helt följe – eller bara två. Men gåvor hade de med sig – symboliska gåvor som de knappt förstod innebörden av. På stjärnhimlen hade de sett tecken som förkunnade att en ny världshärskare fötts i Palestina. Det var något stort i görningen och de ville se det med egna ögon. Så hade de begett sig till huvudstaden och slottet – och i sin förvåning hade de blivit ledda vidare till stallet i Betlehem. Deras kläder och gåvor kändes nog missanpassade – Guldet gav man ju till en härskare, rökelsen var tecken på helighet och tillbedjan – och Myrran, den dyrbara olja och parfym man smorde rika människor med – men också de dödas kroppar. Vad skulle detta fattiga barn använda detta dyrbara till? Jag tror inte att de fullt ut förstod.

I våra krubbor står så denna underliga skara och tittar på det nyfödda barnet. Troligtvis var där ingen änglasång, ingen underlig ljusstråle likt en strålkastare från himlen som lyst upp barnet. Inte ens en gloria glänste upp stallet med sitt diffusa sken. Det var nog ganska mörkt därinne, luktade som det gör i stall, och ingen visste egentligen varför de var där.

På många sätt kan man tänka att den lilla skara som samlades inför Jesus i stallet i mycket påminner om vilken liten gudstjänstfirande församling som helst. Här är vi, komna från alla olika håll – med olika bakgrund, intressen, social status. Det är av olika anledningar vi är här – kanske med olika förväntningar – ibland vet vi inte ens varför vi är här. Men vi är här inför Jesus. Våra blickar är riktade mot honom. Vi hör sällan änglasång, inga glorior – ljusen som vi ser är vaktmästarens förtjänst och ljuden vi hör kommer från kantorn. Men bortanför allt detta ser våra ögon något annat – något världen inte kan se. Och det är detta

som är så förunderligt. Vi skådar i gudstjänsten in i något annat – något vi bara kan se med trons ögon – men som vi inte kan slita blicken ifrån. Just så måste det ha varit för besökarna i stallet också. De såg det världen inte kunde se.

I detta sammanhang kanske vi kan förstå Paulus ord i 1 Korinthierbrevet – dagens episteltext: ... *denna världens gud har förblindat förståndet hos dem som inte tror, så att de inte ser ljuset från evangeliet om härligheten hos Kristus...*

Jag återkommer gärna till det att tron inte är något vi kan ta oss – tron är i botten inget beslut om att jag vill tro. Det är heller inte något som handlar om att intellektuellt plötsligt greppa en faktautsaga. Tron är bara en gåva – en nåd. Vi kan låta vår tro växa eller tyna, vi kan ta emot trons gåva och därefter välja om vi vill använda den eller låsa in den i ett skåp – det är en sak – men själva tron är alltid en gåva. Jag tror inte att de som samlades inför Jesus i krubban förstod – men det gjorde något större – de såg. De såg bortom alla de yttre förutsättningarna. Mitt i krubbans mörker såg de ändå det ljus som den här världens gud, d.v.s. den onde, gör allt för att dölja. Trons gåva är att se, trots att denna världens gud täckt över allt Guds verk så gott han kunnat. Trons gåva är att se Gud mitt i denna världs mörker och helvete – och så fyllas av det hopp som denna världens nedbrytande krafter förnekar. Tron är en gåva och ett mysterium.

Jesus säger i Johannesevangeliet: ”*Jag är världens ljus. Den som följer mig skall inte vandra i mörkret utan ha livets ljus.*”

I Jesus uppenbaras det nya livet, den nya skapelsen, det nya hoppet – han är världens ljus.

Det som de vise männen och herdarna såg i krubban – och det vi kristna ser då vi möter Jesus – är den nya framtiden – Guds rike.

Den nya framtiden, som vi kristna skall försöka gestalta i denna värld och genom våra liv får vittna om, sammanfattas i krubbans gränslösa gemenskap. Detta får konsekvenser för våra liv. Tre tankar vill jag dela med er:

Guds rike i denna värld är en uppenbarelse av evigheten. Vid krubban möter vi både Guds moder och himmelens änglar. Det rike vi är kallade att gestalta är ett rike där det eviga är ständigt närvarande. I en tid då pragmatismen mer och mer tar över och de eviga värdena byts ut mot kortsiktiga praktiska lösningar är det vår uppgift att påminna världen om att människan är Guds skapelse och att världen är Guds skapelse. Varken människan eller skapelsen skall förbrukas – hon skall vårdas – hållas helig. Människovärdet är hotat i denna värld – inte bara

i dikaturer i fjärran länder – utan också hos oss. När kapitalet och den kapitalistiska ideologin är överordnad människans värdighet då är det fara å färde. Vi kristna måste i alla sammanhang värna människans värdighet – hon är Guds avbild – så värdefull att Gud själv valde att bli människa för att rädda henne undan meningslösheten.

Guds rike i denna värld är universell och kulturellt gränslös. Det finns i dag i hela västvärlden starka krafter som på nytt börjar hävda den romantiska 1800-talstanken om den mytiska nationalstaten. Man hävdar kulturell exklusivitet och nationell särprägel som måste bevaras och beskyddas. Ofta vill man likt talibanerna inom Islam – använda religionen till sina syften. Man talar varmt om nationalkyrkan och kyrkan som den som skall bära den särpräglade nationella kulturen. Kyrkan har ibland sugits med i tanken och Svenska kyrkan inte minst. Bara namnet Svenska kyrkan är ju underligt i sig. Kan en kyrka egentligen vara svensk – är inte det en motsägelse i sig själv. Vår kung är ju inte Carl XVI Gustaf utan Jesus. Vår tro lever i en kultur som vi kallar svensk men är inte bunden till den. Vi skall inte odla svensk kultur utan Guds rikes kultur. Våra bröder och systrar definierar vi inte genom nationell tillhörighet utan tillhörigheten till Jesus. Kyrkan är till sitt väsen antinationalistisk – hon är den enda verkliga internationella gemenskapen – den universella gemenskapen bortom alla gränser och kulturer. I en tid då världen står inför de största folkflyttningarna i världen, både p.g.a. av krig, ekonomiska oroligheter och stundande klimatförändringar, tror jag att kyrkan är världens räddning – just eftersom hon inte är bunden till gränser och kulturer. Kyrkan kan förena människor – vara en grund för en orolig, gränslös värld.

Inför krubban samlas hela världen – folk från fjärran länder och folk alldeles nära. Det är Jesus som förenar – det är längtan efter ljuset, hoppet och den goda framtiden som förenar.

Guds rike i denna värld är inkluderande. Gud vill att alla människor skall räddas – han vill att allas ögon skall öppnas för hoppets ljus som strålar från Jesus. Ibland fastnar vi som samlas vid krubban vid ett tänkande om att det finns människor som är utanför och innanför kyrkans gemenskap. Ibland leder de tankarna fel. Det finns inget utanför och innanför Guds kärlek. *Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son*, skriver Johannes. Det är alltså inte Gud som skapar något utanförskap. Det finns heller inget utanförskap för dem som ännu inte ser ljuset från krubban utan bara ett barn, vilket som helst – de kan egentligen inte hjälpa att de inte ser, att de är förblindade av honom som i allt skyr Jesus. Därför vill kyrkan arbeta tillsammans med alla människor av god vilja, oavsett om de ser eller inte ser ljuset. Vi som fått trons ljus på olika sätt kan bara ta emot det i ödmjukhet och försöka ge det vidare genom att leva i försoning med alla människor – utan att döma. Vem som är innanför eller

utanför kyrkan gemenskap är därför ointressant. Det intressanta är hur nära krubban DU står. Herodes stod långt från krubban – och han kom heller aldrig dit eftersom han inte ville ödmjuka sig inför Jesus. Men de visa männen från fjärran land, de kom dit – fastän de varken hörde till Israels folk eller var lärda i de bibliska skrifterna. Guds rike är ett inkluderande rike som har ett tydligt centrum men som sällan är intresserade av våra mänskligt uppsatta gränser på alla plan. Guds kärlek vill famna alla – också oss.

Vi, som i denna världes mörker ändå på något underligt vis ser ljuset och hoppet som strålar från det nyfödda barnet som är Guds son – skall vara det ljus vi ser. Vi är det ljus vi ser. Det betyder att vi får vara beredda på svårigheter i denna värld. Ljuset är farligt för dem som älskar mörkret. Herodes fylldes av hat mot ljuset och utlyste barnamord. Hela folket fylldes med hat och försökte driva Jesus mot döden – och lyckade till sist med maktens hjälp. Kyrkans historia är fylld av Martyrberättelser – och dessa berättelser är inte slut. Aldrig tidigare har så många människor fått gå i döden för tron på ljuset som i dag. Och jag tror att vi kommer att gå in i tuffare tider också i vårt land.

Det vi ser i krubban och det vi ser i gudstjänstens mysterium och sakrament – och som vi älskar – är ett hot mot denna världens gud. Och han är stark och våldsam. Det är därför vi behöver varandra, det är därför vi ständigt behöver öva oss i att leva nära gudstjänsten och sakramenten – där ser vi det världen inte kan se och vi kan bevaras i hoppet. Inför Jesus, då han vilar i stallet eller på nattvardsbordet, kan vi säga med Paulus: Gud... ” har lyst upp mitt hjärta, för att kunskapen om Guds härlighet som strålar från Kristi ansikte skall sprida sitt ljus”.

Ni är världens ljus...